

ROZPORZĄDZENIE RADY MINISTRÓW

z dnia 24 maja 1984 r.

w sprawie świadczeń odszkodowawczych przysługujących w razie utraty życia lub poniesienia uszczerbku na zdrowiu albo szkody w mieniu podczas udzielania pomocy Służbie Bezpieczeństwa lub Milicji Obywatelskiej.

Na podstawie art. 15 ust. 2 ustawy z dnia 14 lipca 1983 r. o urzędzie Ministra Spraw Wewnętrznych i zakresie działania podległych mu organów (Dz. U. Nr 38, poz. 172) zarządza się, co następuje:

Rozdział 1

Przepisy ogólne.

§ 1. Świadczenia odszkodowawcze określone w rozporządzeniu przysługują osobie fizycznej, zwanej **dalej**

„osobą poszkodowaną”, która doznała uszczerbku na zdrowiu lub poniosła szkodę w wyniku wypadku powstałego w związku z udzieleniem Służbie Bezpieczeństwa albo Milicji Obywatelskiej pomocy przy wykonywaniu zadań z dziedziny bezpieczeństwa Państwa lub porządku publicznego, jak również członkom rodziny osoby zmarłej wskutek takiego wypadku.

§ 2. Za wypadek, o którym mowa w § 1, uważa się nagłe zdarzenie wywołane przyczyną zewnętrzną, które zaszło podczas lub w związku z:

- 1) działaniem na rzecz ochrony bezpieczeństwa Państwa i porządku publicznego na podstawie porozumienia między jednostką organizacyjną resortu spraw wewnętrznych a zakładami pracy, organizacjami politycznymi i społecznymi, a także osobą fizyczną,
- 2) żądaniem przez funkcjonariusza Służby Bezpieczeństwa lub Milicji Obywatelskiej udzielenia pomocy lub zwróceniem się o udzielenie pomocy przy wykonywaniu zadań z dziedziny bezpieczeństwa Państwa lub porządku publicznego,
- 3) udziałem w pościgu lub ujęciem osób podejrzanych o popełnienie przestępstwa albo ochroną innych obywateli przed napaścią lub podjęciem czynności zmierzających do zapobieżenia popełnieniu przestępstwa, jeżeli nawet osoba poszkodowana działała samorzutnie — bez wezwania, o którym mowa w pkt 2.

Rozdział 2

Odszkodowanie z tytułu uszczerbku na zdrowiu lub śmierci osoby poszkodowanej.

§ 3. 1. Osobie poszkodowanej, która doznała stałego lub długotrwałego uszczerbku na zdrowiu wskutek wypadku, przysługuje jednorazowe odszkodowanie pieniężne.

2. Za stały uszczerbek na zdrowiu uważa się takie naruszenie sprawności organizmu, które powoduje upośledzenie czynności organizmu nie rokujące poprawy.

3. Za długotrwały uszczerbek na zdrowiu uważa się takie naruszenie sprawności organizmu, które powoduje upośledzenie czynności organizmu na okres przekraczający sześć miesięcy, mogące jednak ulec poprawie.

§ 4. 1. Odszkodowanie przysługuje w wysokości 1000 zł za każdy procent uszczerbku na zdrowiu, nie mniej jednak niż 4000 zł.

2. Odszkodowanie ulega proporcjonalnemu zwiększeniu, jeżeli stały lub długotrwały uszczerbek na zdrowiu, będący następstwem wypadku, ulegnie zwiększeniu co najmniej o 10% w stosunku do tego, który był podstawą przyznania odszkodowania.

3. Odszkodowanie ulega ponadto zwiększeniu o kwotę 20000 zł, jeżeli osoba poszkodowana wskutek wypadku lub wskutek pogorszenia się stanu zdrowia w następstwie wypadku została zaliczona do I grupy inwalidów.

§ 5. 1. W razie śmierci osoby poszkodowanej wskutek wypadku odszkodowanie przysługuje następującym członkom jej rodziny:

- 1) małżonkowi, z którym w dniu śmierci osoba poszkodowana pozostawała we wspólności małżeńskiej,
- 2) dzieciom własnym i przysposobionym oraz pasierbom, wnukom i rodzeństwu, jeżeli w dniu śmierci osoby

poszkodowanej spełniali warunki wymagane do uzyskania renty rodzinnej, określone w przepisach o zaopatrzeniu emerytalnym pracowników i ich rodzin,

- 3) rodzicom, osobom przysposabiającym, macosze oraz ojczymowi, jeżeli w dniu śmierci osoby poszkodowanej prowadzili z nią wspólne gospodarstwo domowe lub jeżeli osoba ta przyczyniała się w znacznym stopniu do ich utrzymania albo jeżeli zostało ustalone wyrokiem sądowym lub ugodą sądową prawo do alimentów z jej strony.

2. Małżonkowi albo dziecku, które jest sierotą zupełną, przysługuje odszkodowanie w wysokości 100 000 zł.

3. Jeżeli do odszkodowania uprawnieni są małżonek i jedno dziecko, odszkodowanie przysługuje w wysokości określonej w ust. 2.

4. Jeżeli uprawnionych do odszkodowania jest dwoje lub więcej dzieci, kwota odszkodowania określona w ust. 2 ulega zwiększeniu o 20 000 zł na drugie i każde następne dziecko. Łączną kwotę odszkodowania dzieli się między te dzieci w równych częściach.

5. Jeżeli uprawnieni do odszkodowania są tylko rodzice, przysługuje ono obojgu rodzicom w wysokości 70 000 zł, a jeżeli uprawnione jest tylko jedno z rodziców — w wysokości 50 000 zł.

6. Każdemu pozostałemu członkowi rodziny wymienionemu w ust. 1 pkt 2 i 3 przysługuje odszkodowanie w wysokości 50 000 zł niezależnie od odszkodowania przysługującego małżonkowi lub dzieciom, które są sierotami zupełnymi.

7. Jeżeli osoba poszkodowana zmarła wskutek wypadku po otrzymaniu z tego tytułu odszkodowania, uprawnionym członkom jej rodziny przysługuje odszkodowanie, jeżeli byłoby ono wyższe niż odszkodowanie wypłacone tej osobie. W takim wypadku odszkodowanie przyznaje się w wysokości stanowiącej różnicę między kwotami tych odszkodowań i wypłaca się w odpowiednich częściach uprawnionym członkom rodziny.

§ 6. 1. Jednorazowe odszkodowanie pieniężne określone w § 4 i 5 przysługuje, jeżeli osoba poszkodowana zmarła wskutek wypadku w ciągu 3 lat od tego zdarzenia.

2. Zwiększenie odszkodowania, o którym mowa w § 4 ust. 2 i 3, przysługuje, jeżeli zmiany w stanie zdrowia osoby poszkodowanej uzasadniają zwiększenie odszkodowania nastąpiły w czasie określonym w ust. 1.

§ 7. W szczególnie uzasadnionych przypadkach Minister Spraw Wewnętrznych może przyznać odszkodowanie:

- 1) członkowi rodziny osoby zmarłej wskutek wypadku, nie spełniającemu warunków wymaganych do uzyskania renty rodzinnej, albo innej osobie bliskiej — w granicach określonych w § 5.
- 2) osobie poszkodowanej albo uprawnionemu członkowi rodziny osoby zmarłej wskutek wypadku — wyższe niż określone w § 4 lub 5.

Rozdział 3

Świadczenie wyrównawcze.

§ 8. 1. Osobie poszkodowanej, która wskutek wypadku doznała stałego lub długotrwałego uszczerbku na zdrowiu co najmniej w 20% i osiąga wynagrodzenie

zmniejszone co najmniej o 10%, przysługuje świadczenie wyrównawcze.

2. Świadczenie wyrównawcze nie przysługuje, jeżeli z tytułu stałego lub długotrwałego uszczerbku na zdrowiu osoba poszkodowana pobiera rentę inwalidzką.

§ 9. 1. Świadczenie wyrównawcze stanowi różnicę między wynagrodzeniem z okresu przed powstaniem stałego lub długotrwałego uszczerbku na zdrowiu a wynagrodzeniem z okresu po powstaniu tego uszczerbku; nie może jednak przekraczać 30% wynagrodzenia z okresu przed powstaniem uszczerbku na zdrowiu.

2. Podstawę wymiaru świadczenia wyrównawczego stanowi przeciętne miesięczne wynagrodzenie z okresu sześciu miesięcy, obliczone w sposób określony w przepisach o świadczeniach pieniężnych z ubezpieczenia społecznego w razie choroby i macierzyństwa.

§ 10. Świadczenie wyrównawcze wypłaca się przez okres nie dłuższy niż trzy lata.

Rozdział 4

Renta inwalidzka.

§ 11. Osobie poszkodowanej, która wskutek wypadku została zaliczona do jednej z grup inwalidów, przysługuje renta inwalidzka.

§ 12. 1. Renta inwalidzka wynosi miesięcznie:

- 1) 100% podstawy wymiaru renty — dla osoby zaliczonej do I lub II grupy inwalidów,
- 2) 75% podstawy wymiaru renty — dla osoby zaliczonej do III grupy inwalidów.

2. Podstawę wymiaru renty inwalidzkiej stanowi przeciętne miesięczne wynagrodzenie osoby poszkodowanej, ustalone w sposób określony w przepisach o zaopatrzeniu emerytalnym pracowników i ich rodzin lub w innych przepisach o zaopatrzeniu emerytalnym, które miały zastosowanie do tej osoby w dniu wypadku.

3. Podstawa wymiaru renty inwalidzkiej nie może być niższa od kwoty odpowiadającej półtorakrotnemu wynagrodzeniu za pełny miesięczny wymiar czasu pracy pracowników zatrudnionych w gospodarce społecznej, obowiązującemu w dniu wypadku.

4. Przepis ust. 3 stosuje się również do osób poszkodowanych, jeżeli do nich nie mają zastosowania przepisy, o których mowa w ust. 2.

§ 13. Osoba poszkodowana, pobierająca rentę na podstawie rozporządzenia, której z tytułu inwalidztwa przysługują świadczenia na podstawie odrębnych przepisów, jest uprawniona do korzystania ze świadczeń dodatkowych przewidzianych w tych przepisach.

§ 14. Osobie poszkodowanej uprawnionej do renty inwalidzkiej na podstawie rozporządzenia, będącej emerytem, wypłaca się w zależności od jej wyboru:

- 1) rentę inwalidzką powiększoną o połowę emerytury albo
- 2) emeryturę powiększoną o połowę renty inwalidzkiej.

Rozdział 5

Renta rodzinna.

§ 15. Członkiem rodziny osoby, która zmarła wskutek wypadku, przysługuje renta rodzinna.

§ 16. 1. Członkami rodziny uprawnionymi do renty rodzinnej są: małżonek, dzieci własne i przysposobione, pasierbowie, wnuki, rodzeństwo, rodzice, osoby przysposabiające, ojczym i macocha — jeżeli spełniają warunki wymagane do uzyskania renty rodzinnej (wdowiej) w myśl przepisów o zaopatrzeniu emerytalnym pracowników i ich rodzin lub innych przepisów o zaopatrzeniu emerytalnym, które miały zastosowanie do osoby (§ 15) przed jej śmiercią.

2. Renta rodzinna wynosi miesięcznie:

- 1) 70% podstawy wymiaru renty — jeżeli do renty jest uprawniona jedna osoba,
- 2) 75% podstawy wymiaru renty — jeżeli do renty są uprawnione dwie osoby,
- 3) 85% podstawy wymiaru renty — jeżeli do renty są uprawnione trzy lub więcej osób.

3. Przepisy § 12 ust. 2—4 stosuje się odpowiednio.

Rozdział 6

Postępowanie w sprawach świadczeń.

§ 17. 1. Do sposobu ustalania stopnia uszczerbku na zdrowiu osoby poszkodowanej albo związku śmierci osoby z wypadkiem, a także właściwości organów, trybu przyznawania i wypłaty odszkodowania stosuje się odpowiednio przepisy o odszkodowaniach przysługujących w razie wypadków i chorób pozostających w związku ze służbą w Milicji Obywatelskiej, z uwzględnieniem przepisów rozporządzenia.

2. O stopniu i charakterze uszczerbku na zdrowiu osoby poszkodowanej orzekają komisje lekarskie służby zdrowia Ministerstwa Spraw Wewnętrznych.

3. Komisje lekarskie, o których mowa w ust. 2, ustalają również związek śmierci osoby z wypadkiem.

§ 18. W sprawach renty inwalidzkiej i rodzinnej nie uregulowanych w rozporządzeniu stosuje się odpowiednio przepisy o zaopatrzeniu emerytalnym pracowników i ich rodzin, dotyczące:

- 1) postępowania w sprawach rent,
- 2) orzekania o inwalidztwie,
- 3) powstawania i ustalania prawa do rent oraz zasad ich wypłaty,
- 4) zwrotu nieprawnie pobranych rent i dokonywania potrąceń,
- 5) zawieszenia prawa do renty na czas pobytu za granicą.

§ 19. W razie zbiegu świadczeń przewidzianych w rozporządzeniu ze świadczeniami przysługującymi na podstawie przepisów o świadczeniach z tytułu wypadków przy pracy i chorób zawodowych oraz przepisów o odszkodowaniach w razie wypadków i chorób pozostających w związku ze służbą wojskową lub ze służbą w Milicji Obywatelskiej, stosuje się przepisy korzystniejsze.

§ 20. 1. Postępowanie w sprawach świadczeń wszczy-
na się z urzędu lub na wniosek zainteresowanego.

2. Jeżeli w ciągu 3 miesięcy od daty złożenia wniosku
o przyznanie świadczeń nie zostanie wydana decyzja
o przyznaniu świadczenia lub jego odmowie, a także w
razie nieuwzględnienia w decyzji roszczeń osoby poszko-
dowanej lub osoby uprawnionej, przysługuje im prawo
wniesienia powództwa do sądu powszechnego.

3. Wniesienie powództwa nie może nastąpić po upły-
wie sześciu miesięcy od upływu ostatniego dnia terminu
określonego w ust. 2.

§ 21. Świadczenia przewidziane w rozporządzeniu wy-
płaca się z budżetu centralnego, z części dotyczącej Mini-
sterstwa Spraw Wewnętrznych.

Rozdział 7

Odszkodowania za szkody poniesione w mieniu.

§ 22. 1. Osobie poszkodowanej, która wskutek wy-
padku poniosła szkodę w mieniu, przysługuje odszkodo-
wanie.

2. Jeżeli osoba poniosła śmierć wskutek wypadku,
odszkodowanie, o którym mowa w ust. 1, przysługuje
członkom rodziny uprawnionym do jednorazowego od-
szkodowania.

3. Odszkodowanie, o którym mowa w ust. 1 i 2, nie
przysługuje w razie uszkodzenia lub utraty pojazdu me-
chanicznego.

§ 23. Organ właściwy do przyznania odszkodowania
wszczyna postępowanie wyjaśniające z urzędu lub na
wniosek osoby poszkodowanej albo osób uprawnionych
do renty rodzinnej w razie śmierci osoby poszkodowanej
wskutek wypadku, zwanych dalej „osobami uprawnio-
nymi”.

§ 24. 1. W toku postępowania wyjaśniającego usta-
la się:

- 1) rodzaj, czas, miejsce i przyczynę powstania szkody,
- 2) wysokość szkody,
- 3) okoliczności towarzyszące powstaniu szkody.

2. W razie potrzeby przesłuchuje się świadków lub
zasięga opinii rzeczoznawców.

3. Z przebiegu postępowania wyjaśniającego sporzą-
dza się protokół, który poza ustaleniami wymienionymi
w ust. 1 powinien zawierać:

- 1) datę i miejsce dokonywania czynności oraz imię
i nazwisko osoby przeprowadzającej postępowanie,
a także imię, nazwisko i adres osoby poszkodowanej,
- 2) kalkulację ustalonej wysokości szkody,
- 3) imiona i nazwiska przesłuchanych świadków oraz
treść ich zeznań,
- 4) treść opinii rzeczoznawców.

4. Przed wydaniem decyzji zapoznaje się osobę po-
szkodowaną lub osoby uprawnione z materiałami zebra-
nymi w postępowaniu wyjaśniającym i wyznacza się
termin do wniesienia przez nie uwag i wniosków.

5. Po rozpatrzeniu uwag osób, o których mowa w
ust. 4, albo gdy w wyznaczonym terminie uwagi nie zo-
staną zgłoszone, wydaje się decyzję o przyznaniu lub
odmowie przyznania odszkodowania.

Rozdział 8

Przepisy końcowe.

§ 25. 1. Świadczenia określone w rozporządzeniu
przysługują, jeżeli wypadek nastąpił po dniu wejścia
w życie rozporządzenia.

2. Świadczenia określone w rozporządzeniu nie przy-
sługują:

- 1) w razie wypadku, którego wyłączną przyczyną było
zachowanie się osoby poszkodowanej spowodowane
nadużyciem alkoholu,
- 2) jeżeli uszczerbek na zdrowiu, śmierć lub szkoda w
mieniu osoby poszkodowanej zostały spowodowane
przez nią rozmyślnie.

§ 26. Rozporządzenie wchodzi w życie z dniem
ogłoszenia.

Prezes Rady Ministrów: w z. Z. Messner